

De Oude Ley

Colofon

De Oude Ley is het blad van de KNNV-afdeling Tilburg en wordt toegezonden aan alle leden. Bovendien ontvangen de leden het landelijke KNNV-blad 'Natura'.

Redactie

Rob Vereijken, Alie Stofberg en Theo Peeters.

Opmaak: Berry Staps.

Redactieadres: Pironstraat 7, 5041 GJ Tilburg, rob.vereijken@planet.nl

Tekst het liefst in een word-bestand; foto's, illustraties en kaartjes graag als bijlage meesturen.

Kopijdata voor de Oude Ley: 21 februari, 21 mei, 21 augustus, 21 november.

ISSN: 1 381 – 852X | Oplage: 300 exemplaren.

Bestuur KNNV-afdeling Tilburg:

Voorzitter: vacature

Secretaris: Marie-Cécile van de Wiel,
Veldhovenring 27
5041 BA Tilburg
013 – 5436541 | secretaris@tilburg.knnv.nl

Penningmeester: Johan Wolfs
Hogackerstraat 4
5066 XS Moergestel
013 – 5133426 | johan.wolfs@home.nl

Activiteiten: Ben Akkermans
Oisterwijksebaan 110
5018 CC Tilburg
013 – 5362107 | b.a.r.akkermans@planet.nl

Bestuurslid: Varno Morseld
Van Malsenstraat 35
5051 CB Goirle
013 – 5347801 | vmorseld@wxs.nl

Bestuurslid/
Website: Jeffrey Raymakers
Veldhovenring 23
5041 BA Tilburg
013 – 5437712 | jeffrey.raymakers@gmail.com

Ledenadministratie: Marie-Cécile van de Wiel
Veldhovenring 27
5041 BA Tilburg
013 – 5436541 | secretaris@tilburg.knnv.nl

Inhoud

De Oude Ley 2013, nr. 3

KNNV-nieuws	2
Agenda	5
Soortenweekend Reeshof 15/16 juni	14
Verslag bezoek aan Diessens broek	19
Vogels in het Reeshofpark	21
Vroege vogels in de Biesbosch	26
Museumnieuws	28
Witte gij ut?	30
IVN-wandelingen	32

Ontvangen Jubileum medaille

Op zondag 26 mei, tijdens de natuurmarkt in de Piushaven, reikte Peter Glas, dijkgraaf van Waterschap De Dommel, een jubileummedaille uit aan onze KNNV-afdeling. Het waterschap bestaat 150 jaar en ter gelegenheid hiervan worden 150 bijzondere initiatieven of projecten door hen in het zonnetje gezet.

Eén daarvan is het onderzoek in de Poppelse Ley. Deze beek ligt in het gebied van het waterschap en wordt ook regelmatig onderzocht op voorkomende flora en fauna. Uiteraard worden de gegevens naar het waterschap gestuurd. Als blijk van waardering voor de bijdrage van de KNNV-afd. Tilburg werd de jubileummedaille uitgereikt.

Marie-Cécile van de Wiel ontving namens de KNNV de medaille uit handen van Peter Glas (foto Jeffrey Raymakers).

**Paddenstoelen
werkgroep**

De Paddenstoelenwerkgroep heeft voor de komende zomer en herfst weer een lange reeks van excursies in het vooruitzicht gesteld. Er zijn langere en korte wandelingen, zowel in het weekend als op werkdagen. Steeds naar interessante natuurgebieden in Midden-Brabant.

Dus voor ieder wat wils. Heb je interesse om wat meer te weten te komen over die wonderlijke zwammenwereld en wil je eens een wandeling mee maken? Je bent van harte welkom. Een telefoontje naar Ger Bogaers (013-4635051) of Toon de Laat (013-5331596) en je verneemt de vertrekplaats en eventuele wijzigingen die zich voor kunnen doen in verband met het weer. De volgende excursies staan op het programma:

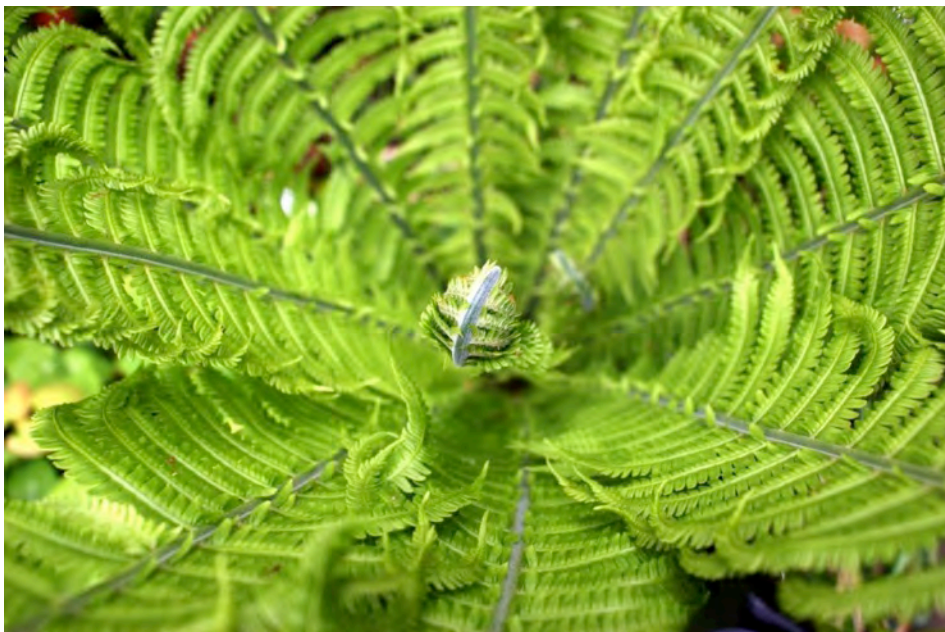
Datum	Tijd	Gebied
Zaterdag, 10 augustus	9.00 - 14.00 u	Landgoed de Wamberg, Berlicum
Dinsdag, 13 augustus	9.00 - 13.00 u	Kampina, Belse Bergen, Oisterwijk
Zondag, 25 augustus	9.00 - 13.00 u	Heerenbeek/Veldersbos, Boxtel
Woensdag, 28 augustus	9.00 - 13.00 u	Nederhemert - Zuid
Zondag, 1 september	9.00 - 13.00 u	De Dijkjes, 's Gravenmoer
Dinsdag, 3 september	9.00 - 16.00 u	Sparrenrijk, Boxtel
Woensdag, 11 september	9.00 - 13.00 u	Landgoed Rosephoeve, Oisterwijk
Zaterdag, 14 september	9.00 - 13.00 u	De Brand, Udenhout
Zaterdag, 21 september	9.00 - 16.00 u	Neerijnen, Waardenburg
Woensdag, 9 oktober	9.00 - 13.00 u	Boswachterij Dorst
Zondag, 13 oktober	9.00 - 13.00 u	Geelders/Marggraff, Boxtel
Woensdag, 16 oktober	9.00 - 12.00 u	Dongevallei, Tilburg
Zaterdag, 19 oktober	9.00 - 13.00 u	Loonse Drunense duinen, Loon op Zand
Dinsdag, 22 oktober	9.00 - 16.00 u	Prinsenspark, Retie (België)
Zondag, 27 oktober	9.00 - 13.00 u	Wijboschbroek, Schijndel
Zondag, 3 november	9.00 - 13.00 u	Gorp/Rovert, Goirle
Dinsdag, 5 november	9.00 - 13.00 u	Kampina, Annadreef, Boxtel
Zaterdag, 9 november	9.00 - 13.00 u	Annanina's Rust, Hilvarenbeek
Zondag, 17 november	10.00 - 14.00 u	Kolkven en omgeving, Oisterwijk

Koeienboleet en Grote sponszwam (foto Ger Bogaers)

Natuur fotografie

De werkgroep Natuurfotografie ziet het scherp!
Dit voorjaar heeft de Werkgroep Natuurfotografie al diverse goed bezochte bijeenkomsten gehad. Enkele thema's die aan bod kwamen waren de foto's van voorjaarsbloeiërs en hoe ga je om met scherptediepte. De data voor de rest van het jaar zijn in principe vastgelegd op de dinsdagen 25 juni, 24 september, 29 oktober en 26 november.
Deelname staat open voor KNNV-leden. Wie vragen heeft of een bijdrage wil leveren, kan terecht op emailadres van de werkgroep ✉ wgr.natfototilburg@gmail.com

Verrassende foto's (foto Jacques Smout)

Nieuwe leden

De afdeling Tilburg verwelkomt 11 nieuwe leden:
Siem Pepping, Tilburg
Marcelle Leoné, Tilburg
Mimi van den Hout, Tilburg
Nadine Müller, Tilburg
Truus ter Braak, Ammerzoden
Jacqueline Meijboom, Goirle
Joost van Balkom, Drunen
Willemien de Groot, Drunen
Ans van Ewijk, Drunen
Marie-José Verbeeten, Tilburg
Frans Stoop, Tilburg

Agenda

Datum	Onderwerp
12 juli	Vrijdagwandeling Fort Isabella Vught
13 juli	Koningssteen en Meggelveld
28 juli	Fietstocht door de Zak van Zuid-Beveland
9 augustus	Vrijdagwandeling De Kaaistoep
17 augustus	Fietstocht door de Kempen
31 augustus	Zespoten in de Drunense Duinen
7 september	Kampina
13 september	Vrijdagwandeling Kunstroute Dorst
15 september	Gewestelijke excursie Markiezaat en Kortenhoeff
28 september	Weerterbos en Edelherten
11 oktober	Vrijdagwandeling Landschapspark Moerenburg
20 oktober	Openbare vogeltrekdag, brug Meijerijbaan Tilburg
27 oktober	Paddenstoelenwandeling Wijboschbroek, Schijndel

Toelichting op de agenda

KNNV-excursies en -avonden zijn in principe bestemd voor KNNV-leden. Wilt u deelnemen maar bent u geen lid, neem dan contact op met het secretariaat (☎ 013 - 5436541). De vertrekpunten naar de excursieterreinen zijn in de buurt van de betreffende uitvalswegen uit Tilburg. Er is voldoende parkeergelegenheid voor auto of fiets, zodat we met een minimum aantal auto's verder rijden naar het excursiedoel. Voor de autoritten adviseren wij een onkostenvergoeding van € 0,20 per kilometer. Dit evenredig verdeeld over de chauffeur en het aantal meerrijders. En neem bijvoorbeeld voor de heen- en terugreis altijd een paar droge schoenen mee, zodat de chauffeur van de auto niet met een vervuild auto interieur blijft zitten na de rit. Het is verder gewenst mee te nemen: verrekijker, loep en bij langere excursies eten en drinken. Bij een aantal excursies is aanmelden vooraf noodzakelijk. Soms in verband met vervoer of voor een afspraak met een terreinbeheerder of een andere reden. Doe dit dan ook, tijdig, voor de vermelde datum, zodat de excursieleider hiermee ook tijdig is geïnformeerd. Bij extreem slecht weer kan de excursieleid(st)er besluiten de excursie niet door te laten gaan. Bel bij twijfel de excursieleid(st)er. Ook voor nadere informatie kunt u bij hem/haar terecht. Alle andere activiteiten zijn voor iedereen toegankelijk. Heeft u wensen om eens naar een bepaald gebied te gaan, of een bepaald thema, of andere ideeën, laat het ons a.u.b. weten, zodat wij deze wensen in ons programma kunnen opnemen. Hopelijk tot ziens op een van onze excursies.

12 juli Vrijdag

Onderwerp	Vrijdagwandeling Fort Isabella Vught
Tijd	9.30 - 12.00 uur
Locatie/Vertrek	Parkeerplaats Aldi, Spoordijk/Doornbossestraat, Tilburg. Voor wie op eigen gelegenheid naar het vertrekpunt wil komen: Restaurant Ons Kabinet, Kampdijklaan 80, Vught, vertrek hier om. 10.00 uur.
Contact	Samen met Theo Heijmans (☎ 06 - 36109198 of 073 - 6134743) verkennen wij Fort Isabella.
Omschrijving	Ter bescherming van de zuidkant van de stad 's-Hertogenbosch is met de bouw van het fort omstreeks 1614 begonnen. De wallen zijn in de loop der jaren verworden tot wandelpaden en de oorspronkelijke grachten zijn drooggevalen door de aanleg tussen 1907 en 1911 van 'Het Afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen', ofwel Drongelens Kanaal genoemd, dat indertijd gegraven is om het Bossche Broek te ontlasten bij wateroverlast. De flora en fauna van de gronden rondom het fort hebben hoge natuurwaarde en de vijver rond het complex, die bijna 9 ha meet, heeft een beschermd status als natte natuurparel. Er zijn tal van vleermuizen, vlinders, vogels en vaatplanten te vinden en het terrein kan een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de leefomgeving. Het fort zelf is vooralsnog niet toegankelijk maar de bossages rondom wel.

13 juli Zaterdag

Onderwerp	Koningssteen en Meggelveld
Tijd	8.30 uur (hele dag)
Locatie/Vertrek	Parkeerplaats Aldi, Spoordijk/Doornbossestraat, Tilburg. Afstand: 40 km v.v.
Contact	In verband met vervoer graag opgeven bij Corné Wentink (☎ 013 - 5710153 of ✉ chmwentink@hetnet.nl).
Omschrijving	In het stroomgebied van de Maas in Limburg wordt al lange tijd grind gewonnen. Enkele voormalige gebieden waar grind gewonnen is, zijn heringericht als natuurgebied. Een van deze gebieden is Koningssteen in de omgeving van Thorn. Op dit schiereiland is een afwisselend landschap van graslanden, ruigte begroeiing en wilgenbos ontstaan. Om de afwisseling in het landschap te behouden, wordt het gebied begraasd door Konikpaarden en Galloways. In het gebied komen onder andere planten als Gewone agrimonie, Witte munt en Kruisbladwalstro voor. Deze planten worden bezocht door een verscheidenheid aan vlinders en andere insecten. In de middag zullen we een bezoek brengen aan het Meggelveld. Dit natuurgebiedje ligt tussen de Maas en de Zuid-Willemsvaart in. Het is ontstaan door de kleinschalige kleiwinning.

Centraal in het gebied ligt een plas die in gebruik is als visvijver. Rondom deze plas bevindt zich een elzenbroekbos. Het bos biedt huisvesting aan een kolonie Blauwe reigers. Ook dit gebied wordt begraasd door enkele grote grazers. De gebieden die bezocht worden kunnen nat zijn en soms lastig begaanbaar. Stevig schoeisel is daarom aan te bevelen.

28 juli Zondag

Onderwerp	Fietstocht door de Zak van Zuid-Beveland
Tijd	8.00 uur (hele dag).
Locatie/Vertrek	8.00 uur vanaf Tilburg Centraal (fiets mee !!) naar Goes; fietsafstand ongeveer 55 km. Voor wie met eigen vervoer komt, vertrek om 9.30 uur vanaf het station van Goes. Fiets huren op het station van Goes is ook mogelijk. Zelf regelen (☎ 0113-214170).
Contact	Graag opgeven bij Ben Akkermans (☎ 013-5362107 of ✉ b.a.r.akkermans@planet.nl).
Omschrijving	De Zak van Zuid Beveland is een lappendeken van honderden kleine en grote polders die in een periode van vele eeuwen op zee zijn gewonnen. We volgen een route over de bloemrijke dijken die de grenzen vormen van deze polders. Op deze bloemdijken groeien bijna twintig bedreigde plantensoorten zoals de Wollige distel, de Ruige anjer en Wilde marjolein. De bloemenrijkdom trekt vlinders aan zoals het Oranje zandoogje, het Icarusblauwtje en het Koevinkje. Ook bijen, zweefvliegen, kevers en sprinkhanen zijn er talrijk. Enkele cultuurhistorische plaatsen die we passeren zijn Fort Ellewoudsijk, dat er nu vreedzaam en verlaten ligt te wachten op ons bezoek, en de blootgelegde restanten van kasteel Hellenburg zijn nog zichtbaar in het landschap. Alleen al voor de mooie uitzichten over de Westerschelde is deze tocht een aanrader.

9 augustus Vrijdag

Onderwerp	Vrijdagwandeling De Kaaistoep
Tijd	9.00 uur.
Locatie/Vertrek	Hoek Weteringlaan/Calfvense bosloop in de Blaak.
Contact	Met Varno Morseld (☎ 013 5347801 of ✉ vmorseld@wxs.nl)
Omschrijving	‘Onze Kaaistoep’, ten zuidwesten van Tilburg, is dit jaar verkozen tot mooiste natuurgebied van Tilburg. ‘Onze Kaaistoep’ omdat wij als KNNV-afdeling Tilburg al 18 jaar natuuronderzoek doen in het terrein van De Kaaistoep. De resultaten hiervan zijn op onze website terug te vinden. Vandaag maken we er een wandeling over de openbare paden door het gebied.

17 augustus Zaterdag

Onderwerp	Fietstocht door de Kempen
Tijd	9.00 - 17.00 uur
Locatie/Vertrek	Goirle Tilburgseweg, bij (voormalige) Maria Boodschapkerk.
Contact	Leo van Zeeland (☎ 013-5300781).
Omschrijving	Route (globaal): Goirle - De Vossereyten - Bankven - Gorp en Rovert - De Flierefluitier - Hilvarenbeek - Esbeek - Baarschot - Spreeuwelse Heide - Het Goor - De Flaes - Bokkenrijder - Dunse Dijk - Lage Mierde - Panneven - Poppel - Aarle - Nieuwkerk - Goirle. Wie een euromuntstuk meeneemt kan de futuristische uitkijktoren bij De Flaes beklimmen. Fietsafstand: ± 40 km.

Uitkijktoren bij de Flaes (foto Leo van Zeeland).

31 augustus Zaterdag

Onderwerp	Zespoten in de Drunense Duinen
Tijd	9.00 - 13.00 uur.
Locatie/Vertrek	Met de fiets vanaf parkeerplaats apotheek, hoek Beethovenlaan/ Strausslaan, Tilburg. Om 9.45 u vanaf de eerste ingang oostelijk van Bosch en Duin (± tegenover de camping).
Contact	Theo Peeters (☎ 06-27327546).
Omschrijving	We struinen twee bloeiende heidevelden af temidden van het stuifzand op zoek naar allerlei insecten of andere kleine dieren met meer dan zes poten. Maken kennis met een kleine gemeenschap van bijen die volledig afhankelijk is van het stuifmeel van de bloeiende Stuikheide. En uiteraard zullen ook allerlei vertegenwoordigers van wespen-, vliegen- en keverfamilies in de hand worden genomen en uitgebreid worden bekeken en besproken.

7 september Zaterdag

Onderwerp	Excursie naar de Kampina
Tijd	9.00 - 13.00 uur.
Locatie/Vertrek	Parkeerplaats Aldi, Spoordijk/Doornbossestraat, Tilburg.
Contact	In verband met vervoer, neem contact op met Stella Wesel (☎ 06-27055446 of ✉ swesel@beatrixcollege.nl.). Afstand ± 20 km.
Omschrijving	Samen met Jan van de Straten maken we een wandeling over de Kampina. Hopelijk treffen we de heide volop in bloei aan en laten we ons verrassen door de afwisselende droge en natte heide, de bossen, beken en vennen. De Kampina kent een rijke flora en fauna. Op de droge heide kunnen we naast de Struikheide ook Stekelbrem en Kruipbrem aantreffen evenals de Levendbarende hagedis en o.a. de Boszandloopkever. Op de natte heide komt naast de Dophei ook Klokjesgentiaan, Beenbreek en Heidekartelblad voor. Zo komen er o.a. het Gentiaanblauwtje en het Heideblauwtje voor. Dit alles is slechts een kleine greep van wat er zoal op de Kampina groeit en bloeit, maar genoeg om er een mooie wandeling van te maken.

13 september Vrijdag

Onderwerp	Vrijdagwandeling Kunstroute Dorst
Tijd	9.30 - 12.30 uur.
Locatie/Vertrek	Parkeerplaats Plusmarkt, Burgemeester van de Mortelplein, Tilburg.
Contact	Anneke Bruijnzeels (☎ 013-4555711 of 06-18424005).
Omschrijving	Lopend door de uitgestrekte boswachterij Dorst sta je plotseling oog in oog met een merkwaardig bouwwerk. Te midden van alle natuur eist het alle aandacht op. Je blijft kijken zonder precies te weten wáár je naar kijkt. In het bosgebied bij Dorst, tussen Oosterhout,

Breda en Tilburg, staan zogenaamde follies: architectonisch dwaze bouwwerken die alleen de functie hebben je te verrassen en een beroep doen op je gevoelens. Staatsbosbeheer heeft verschillende kunstenaars gevraagd om een folly te ontwerpen voor dit natuurgebied. Ondanks het schijnbaar onzinnige karakter hebben de bouwwerken in boswachterij Dorst een relatie met de omringende natuur. Een gedeelte van deze kunstroute gaan wij deze ochtend volgen.

15 september Zondag

Onderwerp	Gewestelijke excursie Markiezaat en Kortenhoeff
Tijd	8.30 uur (hele dag).
Locatie/Vertrek	Burgemeester v/d Mortelplein , bij Plusmarkt, Tilburg
Contact	Graag aan melden vóór 8 september bij Anneke Bruijnzeels (☎ 013 4555711 of ✉ annekebruijnzeels@hotmail.nl) Voor wie op eigen gelegenheid naar Bergen op Zoom wil reizen: Bezoekerscentrum Brabants Landschap, Kraaienberg. Fianestraat 21, 4617 RA Bergen op Zoom, 9.30 uur
Omschrijving	's Morgens brengen we een bezoek aan het Markiezaat, misschien wel het rijkste broedvogelgebied van Nederland. Het Markiezaatsmeer is een deel van de Oosterschelde dat in 1984 in het kader van de Deltawerken van de zee is afgesloten door een nieuwe dam, de Markiezaatskade. Samen met de voormalige kustgebieden, het landgoed Mattemburgh aan de oostzijde, de Molenplaat aan de noordzijde en de Hogewaardpolder aan de zuidzijde, vormt het een aaneengesloten natuurgebied van 1.955 ha. Daarvan is ongeveer 1.000 ha. open water. Het ontstane natuurreservaat aan de zuidoever wordt het Markiezaat genoemd, en is aangewezen als beschermd Natura 2000 gebied. Na het nuttigen van de meegebrachte lunch gaan we naar natuurparel Kortenhoeff, het meest noordelijke deel van Grenspark de Zoom/Kalmthoutse heide. Het gebied is ca. 100 hectare groot en bestond tot 1980 uit eentonig dennen- en populierenbos, fruitboomgaarden en weilanden. Nu is het een gebied met grote verscheidenheid aan landschappen, wat dus ook zorgt voor een bijzondere plantenrijkdom zoals Moeraswolfsklauw, Beenbreek, Bruine- en Witte snavelbies, oeverkruid, witte waterranonkel en gesteeld glaskroos. Op de drogere gedeelten staat nu oa. borstelgras, muizenoor en tandjesgras. Boven de door moerasherthooi omgeven vennen vliegen veel soorten libellen. Kortom dit gebied van Staatsbosbeheer wordt terecht een natuurparel genoemd.

28 september Zaterdag

Onderwerp	Weerterbos en Edelherten
Tijd	14:00 uur tot de schemering invalt
Locatie/Vertrek	Parkeerplaats Aldi Spoordijk/Doornbossestraat, Tilburg.
Contact	In verband met vervoer opgeven vóór 24 september 2013 bij Anneke Bruijnzeels (☎ 013-4555711 of ✉ annekebruijnzeels@hotmail.nl).
Omschrijving	<p>Het Weerterbos omvat verschillende bostypen. In het centrale natte deel voeren van nature Zwarte els, Zachte berk en enkele wilgensoorten de boventoon. Nu komen er echter ook Grove dennen, Populieren en zelfs Fijnspar plaatselijk voor. In de ondergroei zijn allerlei zeggen, Koningsvaren, Gele lis en Wolfspoot te vinden. De Oude Graaf, een gegraven waterloop die vroeger het overvloedige water uit het bos afvoerde, doorsnijdt dit gebied. De Oude Graaf wordt onder andere gevoed door kwelwater. Dit blijkt onder meer uit het voorkomen van waterplanten als Waterviolier, Duizendknoopfonteinkruid en Grote waterranonkel.</p> <p>Aan de noordwestkant van het Weerterbos ligt een open graslandgebied dat hoorde bij de Grashut, een voormalig landbouwbedrijf. Het is nu het centrum van een omrasterd tijdelijk leefgebied voor Edelherten. Er leven ongeveer 15 exemplaren van dit imposante dier in een gebied van 150 ha bos en grasland. Het is niet altijd eenvoudig de herten te zien. Overdag liggen ze in dekking in het bos, maar in de ochtend- en avondschemering komen ze ook grazen op de graslandgebieden. In 2006 is er op de plek van de afgebroken boerderij de Grashut een uitkijktoren geplaatst. Eind september is er een grote kans om het zogenaamde burrelen van deze dieren te kunnen waarnemen vanaf deze toren. Wie weet zijn er ooit mogelijkheden voor daadwerkelijke herintroductie van vrij levende Edelherten in en rond het Weerterbos. De dieren die nu in een omrasterd gedeelte van het Weerterbos lopen vormen een eerste stap.</p>

11 oktober Vrijdag

Onderwerp	Vrijdagwandeling Landschapspark Moerenburg
Tijd	9.00 uur
Locatie/Vertrek	Café Zomerlust aan de Oisterwijksebaan.
Contact	Ben Akkermans (☎ 013-5362107) neemt u mee voor de wandeling.
Omschrijving	Moerenburg is genoemd naar de "Mansionem vulgariter dictam Moerenborch". Dit kasteelachtige gebouw dat er in de veertiende eeuw stond raakte in verval en werd rond 1750 gesloopt. Onlangs hebben opgravingen delen van het gebouw weer in beeld gebracht. Bij de inrichting van Moerenburg als landschapspark heeft men de

contouren van dit kasteel weer zichtbaar gemaakt in het landschap. Het park grenst aan het beekdal van de Voortse stroom. Dit dal was jarenlang de vuilstortplaats van Tilburg. Een gedeelte van de stortplaats is gesaneerd tijdens de inrichting van het park. De Voortse stroom kan er nu weer vrij meanderen in het dal.

Contouren Huize Moerenburg (foto Ben Akkermans).

20 oktober Zondag

Onderwerp	Openbare vogeltrekdag
Tijd	7.30 - 15.00 uur.
Locatie/Vertrek	Op de brug van de Meerijbaan over het Wilhelminakanaal, het fietspad naar Moergestel.
Contact	Ad Kolen (☎ 013-4560694) heeft de coördinatie deze dag.
Omschrijving	Als de zomer op zijn einde loopt en het gure najaar weer begint, gaan veel vogelsoorten, door voedselgebrek, op weg naar zuidelijke oorden. Vooral in oktober passeren vele hiervan ons land vooral langs de kust, maar ook in het binnenland zijn grote groepen trekvogels te zien. Ieder jaar telt de vogelwerkgroep enkele dagen de aantallen vogels die hier passeren. In de morgen zijn dat hoofdzakelijk Vinken, Leeuweriken en Aalscholvers. Later op de dag vooral bij mooi warm weer gaan de roofvogels op trek. Leden van de KNNV vogelwerkgroep zijn de gehele dag op de brug over het Wilhelminakanaal aanwezig voor zo'n telling. U bent hierbij van harte welkom om dit fascinerende schouwspel mee te maken. Vooral de eerste uren in de ochtend geeft de grootste concentratie aan vogels.

27 oktober Zondag

Onderwerp	Paddenstoelenwandeling door Wijboschbroek, Schijndel.
Tijd	9.00 - 13.00 uur.
Locatie/Vertrek	Parkeerplaats Aldi, Spoordijk/Doornbossestraat, Tilburg.
Contact	Graag opgeven bij Jan van der Straten (☎ 073-5513820).
Omschrijving	Het Wijboschbroek is een vochtig broekbos met veel populieren en hakhout van elzen en wilgen. Op hogere delen staan ook naaldbomen. Door de lemige bodem met kalkrijke kwel is het gebied bekend door zijn rijke flora. Maar ook op paddenstoelengebied is het bijzonder rijk. Leden van de Paddenstoelenwerkgroep vertellen tijdens de wandeling er meer over.

Roze spijkerzwam (foto Ger Bogaers)

Soortenweekend Dongenvallei

Jeffrey Raymakers
Guido Stoker

Biodiversiteit

In het weekend van 15 en 16 juni heeft onze afdeling het zogeheten 1313-soortenweekend in de Dongevalllei gehouden. Dit om de biodiversiteit in kaart te brengen en om geïnteresseerden kennis te laten maken met het gebied en de KNNV. 1313 is een knipooeg naar Het Jaar 013 van Tilburg. Het was een geslaagd weekend.

Guido vertelt over project Dongevalllei (foto Marcelle Leoné)

Onderzoek op Zaterdag

Op zaterdag onderzochten verschillende specialisten van de vereniging het gebied en zij vonden verschillende zeldzaamheden, zoals de Dennenwolfsklauw, Bosorchis, Oeverkruid en Zittende zannichellia. Vermoedelijk zijn er zo'n 150 tot 200 nieuwe soorten voor het gebied gevonden. Na aanvullend onderzoek van soorten die niet direct in het veld op naam gebracht konden worden, zullen er hier nog meer bij komen. In het najaar zal een uitgebreid verslag van het soortenweekend verschijnen.

Bep Roelofs bracht de spinnen op naam (foto Guido Stoker)

**Nachtelijk
publiek**

De publieksactiviteiten begonnen op de zaterdagavond om half elf. De 50 deelnemers aan de vleermuizen- en nachtvlinderexcursie zagen een aantal leuke nachtvlinders en vleermuizen, waaronder de Water-vleermuis, die vlak over het water foerageerde.

Veel belangstelling voor het witte doek (foto Guido Stoker)

Kreeften en Vossen

De zondag trok gedurende de dag zo'n 170 geïnteresseerden. De excursies konden op veel belangstelling rekenen, waarbij velen verrast waren over de diversiteit. Het vossenhol en de Californische rivierkreeften waren voor vele bezoekers de highlights van de wandeling door het gebied. In het weekend zijn vier bezoekers lid van onze afdeling geworden.

Met de zegen werd regelmatig gevist (foto Guido Stoker)

Jeffrey toont fuik voor Californische rivierkreeften (foto Loes van Gorp)

**Succes door
inzet leden**

Tijdens het weekend is er veel werk verzet door de onderzoekers, excursieleiders en de ondersteuners inde tent en bij de activiteiten. Dankzij de medewerking van vele leden is het een geslaagd weekend geworden. We willen iedereen dan ook hartelijk danken voor hun inzet!

Tijdens de wandeling werd de oeverwaluwand bekeken (foto Marcelle Leoné)

Snoek (foto Jan van der Pennen)

Ei in vossenhol (foto Jan van der Pennen)

Corne moest als EHBO-er twee keer in actie komen (foto Marcelle Leoné)

Ook voor koffie werd gezorgd (foto Marcelle Leoné)

Bezoek aan Diessens broek

Leon Tinnemans

Diessens Broek

De bedoeling was om op vrijdagmiddag 1 april een bezoek te brengen aan Den Opslag, maar omdat dit gebied zich niet goed leent voor een rondwandeling had onze begeleider gekozen voor het aan de overzijde van het Wilhelminakanaal gelegen Diessens Broek; eigenlijk heet het hier nog Houtakker Broek. Vanaf de kanaaldijk, net voorbij het punt waar het Spruitenstroompje onder het kanaal doorgaat, is er sinds kort een verbindingspaadje richting de waterzuiveringsinstallatie. De eerste waarneming die we doen is een Tapuit op doortrek. Vlakbij de waterzuivering ligt een grote berg grond afkomstig van de grootscheepse afgraving die de afgelopen jaren in het Broek heeft plaatsgevonden. Deze `berg` wordt door een aantal deelnemers bedwongen. Boven aangekomen hebben we een goed overzicht. In de nabije toekomst wordt de berg afgegraven want de grond is nodig om een dijkje aan te leggen rond de zuiveringsinstallatie. Het Diessens Broek is namelijk ook een opvanggebied in tijden van grote wateroverlast.

Vogels speuren vanaf de zandberg (foto Leon Tinnemans)

Purperreiger

Na passage van de waterzuivering slaan we rechtsaf richting de Diessensche Heide die weer een onderdeel en voortzetting is van Annanina's Rust. Steeds hebben we de sinds 2010 opnieuw meanderende Reusel aan onze linkerhand. Brabants Landschap, de eigenaar van het Diessens Broek, wil het gebied beheren als vochtig schraalland. Daartoe is er zeker een halve meter grond afgegraven. De vrij gekomen grond is door de boeren in de omtrek overgenomen. Ook zijn een aantal poelen gegraven.

Linksaf, richting de nieuwe houten brug over de Reusel, treffen we een aantal min of meer verdwaalde zuiderburen die naar Den Opslag willen. Of het nou toeval is of niet maar op dat moment begint het te regenen. Ons daar niet veel van aantrekkelijk vervolgen we onze weg richting de Willekendsreef, ondertussen de enige buitengewone waarneming noterend. Enkelen van ons zien namelijk een Purperreiger wegvliegen.

Via de (in totaal) ruim twee kilometer lange Willekendsreef, welke een verbindingsweg vormt tussen Diessen en het Wilhelminakanaal, lopen we richting Den Opslag gelegen aan de overkant van het kanaal. De Reusel blijft intussen nog steeds aan onze linkerhand. We kijken precies uit over het beroemde grutto-opvang plasje waar ieder jaar de Grutto's na hun lange tocht vanuit West-Afrika neerstrijken.

Nog een paar honderd meter over het fietspad en dan zijn we weer op ons uitgangspunt.

Deze vrijdagwandeling telde 12 deelnemers. Ondanks het matige weer en de matige waarnemingen, behalve de Purperreiger natuurlijk, was het toch alleszins de moeite waard. Gedeelde interesses en zin in wandelen zijn natuurlijk de ingrediënten voor een geslaagd uitstapje. Houwen zo!

Vogels van het Reeshofpark

Guido Stooker

Inventariseren Tilburgse Stadsparken

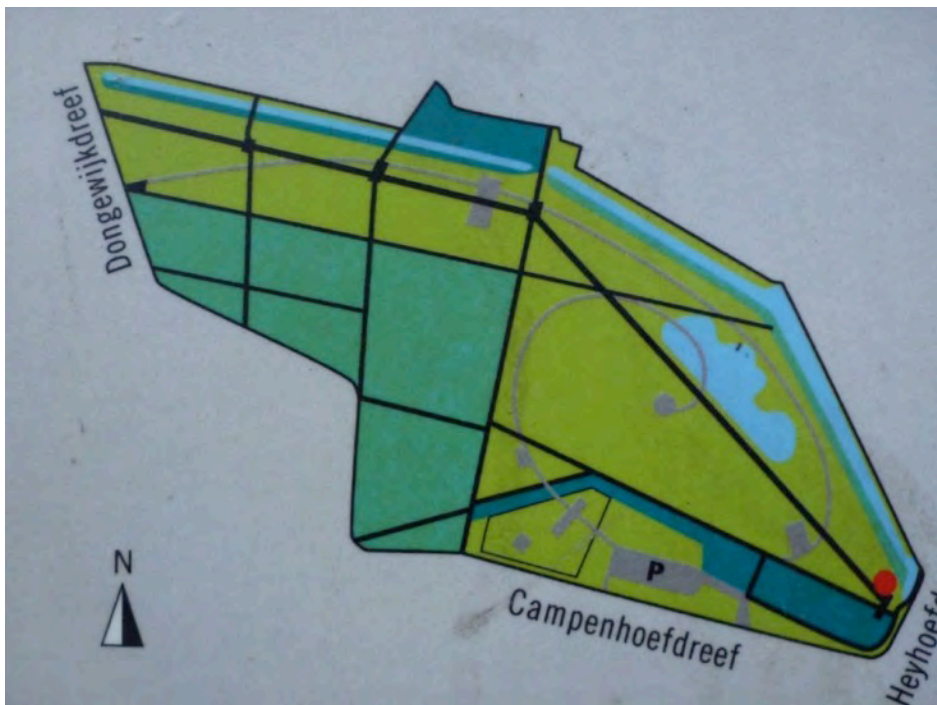
In 2011 werd binnen de Vogelwerkgroep het idee geopperd om in een paar jaar tijd een aantal Tilburgse stadsparken op vogels te inventariseren. Na verloop van 3 of 5 jaar (afhankelijk van de inzet en onderzoeksintensiteit) zou dan een representatief overzicht ontstaan van de avifauna van de Tilburgse stadsparken. De inventarisatie had bovendien ook nadrukkelijk een leerdoel voor de deelnemers. Daarom is gekozen voor een voor iedereen makkelijk toegankelijke methodiek: de transecttelling. Ik heb in dat kader in 2012 het Reeshofpark geïnventariseerd. Ben je geïnteresseerd in het volledige verslag, dan graag een seintje naar mij via de email (gstooker@live.nl).

Transect telling

Elke week werd een vaste route gelopen, waarbij de waargenomen soorten, de aantallen en in de broedtijd ook de territorium- of broedindicatie werden genoteerd. De ongeveer 1 uur durende looproute werd op verschillende momenten van de dag en van de week gelopen (ochtendtellingen, tellingen overdag, in het weekend of doordeweeks). De meeste tellingen zijn echter in de ochtend gehouden. In januari/februari en juni/juli zijn ook avondtellingen op de fiets uitgevoerd. In totaal zijn er 48 telronden gehouden. We noteerden alleen de terreingebonden vogels, dat wil zeggen dat ze op de grond, op het water of in de boom- of struiklaag gezien zijn, danwel jagend boven het terrein. Van de roekenkolonie is op drie momenten het aantal nesten geteld, waarvan vermoed werd dat ze bewoond/gebruikt werden of waren geweest. Twee tellingen waren in het vroege voorjaar voor het in blad schieten van de bomen en één in de herfst, toen de bomen hun blad weer hadden verloren.

Ligging Reeshofpark

Het Reeshofpark is 22 hectare groot en ligt in de Dongewijk. De aanleg dateert van de jaren 80 van de vorige eeuw, dus het park is ongeveer 25 jaar oud. Het park is bedoeld als functioneel stadspark in de nieuwbouwwijk Reeshof en wordt doorsneden door wandel- en fietspaden. In het park worden allerlei activiteiten georganiseerd, zoals de kindervakantieweek, een ballonnenfestival en muziekfeesten. Regelmatig vinden er spontane (sport)activiteiten plaats. Er wordt intensief gebruik gemaakt van de voorzieningen. Zo zijn er een Cruyff-court, basketbalveld, skate-site, fitnessstoestellen, speeltuin, jeu de boulesbaan en ook twee hondenlooprennen. Het westelijke gedeelte grenst aan het natuurterrein van de Dongevallei. Het zogenaamde 'historisch hart' ligt op een plek waar resten zijn gevonden van de oude vijver die hoorde bij de Reijshoeve. In het park staan een hek en poortzuilen op de plaats waar eens de toegang tot deze hoeve lag.

Schets van Reeshofpark

Overzichtelijke indeling

Het Reeshofpark wordt gekenmerkt door een open structuur. De uitgestrekte grasvelden, lage struik-begroeiingen in strak begrensde plantvakken en enkele tientallen solitaire bomen zorgen voor een overzichtelijk en transparant park.

Het overgrote deel van het oostelijke deel van het park is ingericht als speelgazon en wordt ook gebruikt voor genoemde evenementen en activiteiten. In het westelijk deel van het park wordt het grasland juist extensief beheerd als 'bloemenweide'. Gedurende een groot deel van het jaar is hier sprake van een ruige grazige vegetatie.

In het centrum van het park ligt een grote vijver met drijvende brug. Deze vijver heeft een vrij natuurlijke begroeiing met Riet, Lisdodde en verschillende soorten waterplanten. Aan de noordwestzijde en aan de zuidzijde bevinden zich een paar kleine boskernen met oude loofbomen of gemengd bos (samen niet meer dan 3 ha). Aan de zuidwestzijde ligt een strook jong naaldbos als afscheiding naar de bebouwing. De oude massieve bomenrijen ten noorden en aan de zuidzijde van het park vormen een natuurlijke grens tussen het park en de bebouwing. Aan de noordzijde wordt deze grens nog eens versterkt door brede, met Riet omzoomde wijksloten. Omdat zij qua vogelbevolking een vrijwel onlosmakelijk onderdeel uitmaken van het park, zijn deze boselementen, wijksloten en ook de tuinen van de aanpalende woningen bij de inventarisatie meegenomen.

Drijvende brug foto (foto Guido Stooker)

Resultaten

Tijdens de 48 telronden zijn in totaal 13.215 vogels geteld van 62 verschillende soorten. Per telling werden gemiddeld 306 vogels geturfd van gemiddeld 25 soorten. Op grond van gedrag en herhaalde aanwezigheid tijdens de broedperiode konden 27 soorten als broedvogel of tenminste territoriumhoudend aangemerkt worden. Bedacht moet worden dat een flink aantal van de territoria en de losse waarnemingen behoren tot vogels die wellicht niet in het park hebben gebroed, maar in het groen van de omringende woonwijk of villa's in de randzone van het park. Het toerekenen van vogels tot de avifauna van het park, danwel de grenszone is in zo'n geval discutabel. Voorbeelden daarvan zijn ondermeer de Turkse tortel, Ekster, Heggenmus, Huismus, Spreeuw, Groenling, Vink en allerlei mezensoorten. Het Roodborstje bijvoorbeeld, dat in de tuin van een woning broedt, heeft een veelgebruikte zangpost in een hoge laanboom van het park. De broedvogelbevolking van de bosjes, bomenrijen en plantsoenen is erg beperkt en wordt gekarakteriseerd door algemene soorten: Kool- en Pimpelmees, Boomkruiper, Winterkoning, Roodborst, Tjiftjaf, Merel, Zwartkop, Vink, Houtduif, Ekster en een enkele Zanglijster en Grote bonte specht. De dichtheden (territoria/ha) van deze broedvogels liggen laag. Opvallend weinig soorten broeden in de jonge dennenaanplant aan de zuidwestzijde van het park. Opmerkelijk in een moderne stadswijk als de Reeshof is het voorkomen van een groot aantal broedende Kleine karekieten. Zowel in het Riet langs de oevers van de vijver als in de rietkragen langs de wijksloten werden opmerkelijk veel territoria van deze moerasvogel vastgesteld. De paar waarnemingen - ook door de lokale bevolking - van het IJsvogeltje is ook zeker het vermelden waard.

Niet broeders

Behalve broedvogels komen er verspreid over het jaar ook diverse soorten voor, die er zeker niet hebben gebroed. Voorbeelden daarvan zijn ondermeer de Blauwe reiger, Kokmeeuw, Aalscholver, Buizerd, Groene specht en Gaai (zgn. jaarvogels). Ook een aantal typische zomervogels (Huis- en Gierzwaluw) worden in het broedseizoen veelvuldig jagend boven de gazons van het park gezien, maar broeden niet in het gebied. Opvallend waren de waarnemingen van de Boomklever aan het eind van het jaar (doortrekkende of zwervende exemplaren). De oude eiken in de bomenrijen en tuinen vormen immers ook in de broedtijd een geschikt biotoop, maar in de lente en zomer werd de soort niet gehoord of gezien. Ongeveer 25 van de waargenomen soorten betreft regelmatige of incidentele gasten, die in de omgeving broeden (bijv. Canadese gans, Buizerd, Groene specht) of een bepaald jaargetijde toevallig langs komen (bijv. Kuifeend, Visdiefje, Kramsvogel, Staartmees, Sijs). Roofvogels hebben er dit jaar niet gebroed in het Reeshof-park (waarschijnlijk in geen enkel jaar vanwege de grote mate van verstoring). Maar de Buizerd is zeer regelmatig waargenomen, roestend of aan aas plukkend in beide boskerntjes. Torenvalk, Sperwer en Havik zijn toevallige passanten, die overigens wel jagend boven het park zijn waargenomen. Ondanks enkele avondronden werden geen uilen gehoord. Algemene 'graslandsoorten' als Graspieper en Witte kwikstaart zijn slechts incidenteel waargenomen en vinden de ruige graslandrandjes blijkbaar niet geschikt om te broeden. Aparte vermelding verdient het relatief vrij grote aantal watervogels of aan water- en moerasvegetaties gebonden soorten. In de winterperiode neemt het aantal Wilde eenden, Meerkoeten en Waterhoentjes sterk toe. Het water trekt ook veel meeuwen aan en soms Aalscholver, ganzen en zwanen. Opvallend was de waarneming van Visdiefje gedurende een korte periode na het broedseizoen.

Blauwe reiger (foto Ad Kolen)

Roeken kolonie

In het bosje langs de Campenhoefdreef is een kolonie Roeken gevestigd. Deze kolonie wordt al een decennium geteld door Ad Willemen. De gemiddelde grootte van de kolonie bedroeg de laatste 10 jaar 235 nesten. De kolonie lijkt op basis van zijn telgegevens groeiende. Tijdens de drie tellingen gedurende deze inventarisatie kwam ik tot 210 nesten. Het tellen van de nesten was niet eenvoudig, omdat een groot deel daarvan in naaldbomen was gebouwd, waardoor detectie van afzonderlijke nesten werd bemoeilijkt. Het bepalen van het aantal Roeken tijdens de transecttellingen werd ook bemoeilijkt door het telkens opvliegen en uitzwermen van deze koloniesoort. In de vroege ochtenduren wordt dit nog eens versterkt omdat het koloniebosje tevens dienst deed als slaapplek voor tientallen tot honderden Kauwtjes. Een enigszins betrouwbare telling van het aantal vogels was mogelijk als deze zich verzamelden op het dak, de balustrades en antennes van de nabij gelegen flat 'Kalenbergplaats'. Het getelde/geschatte aantal van ca.400 exemplaren komt min of meer overeen met het door ons aangegeven aantal bezette nesten.

Interpretatie en conclusie

Als je kijkt naar de terreinomstandigheden, de leeftijd van de bosjes en het intensieve recreatieve gebruik van het Reeshofpark, dan is het park met 62 waargenomen vogelsoorten toch wel verrassend soortenrijk. Er zijn echter weinig bedreigde, zeldzame of karakteristieke soorten onder de vaste bewoners/gebruikers. De broedvogelbevolking is zeer beperkt en niet echt bijzonder. Zoals verwacht, behoren de waargenomen soorten tot de zeer tot vrij algemeen voorkomende vogelsoorten in Nederland en zijn ze weinig kenmerkend voor typische parkbossen. Het sierplantsoen in de plantvakken is uitgesproken vogelarm. Ook de grazige terreindelen zijn als broedbiotoop blijkbaar niet interessant. De kenmerkende vogelbevolking van het Reeshofpark bestaat dus vooral uit algemene soorten en deze soorten komen ook nog eens in relatief lage dichtheden voor. De geringe oppervlakte van beide boskerntjes, de beperkte structuur en gelaagdheid en vooral het open karakter van het park, zijn waarschijnlijk debet aan deze 'vogelarmoede'. Zoals vermeld vormen de tuinen van de aanpalende bebouwing een belangrijke input voor de avifauna van het Reeshofpark. Het relatief extensieve graslandbeheer werkt zeker positief uit op de foerageermogelijkheden van diverse vogelsoorten, zoals Roek, Kauw, Houtduif, Kokmeeuw. Maar als broedbiotoop (ruige randjes) is deze vegetatie blijkbaar toch niet interessant genoeg. Men zou bij het beheer van de grazige terreindelen kunnen overwegen om een beperkte oppervlakte ervan (bijv. 20%) slechts 1x per 2 à 3 jaar te maaien. Deze minder frequent gemaaide terreindelen dienen dan te grenzen aan bosranden, de oude bomenrij en/of de wijksloten. Een gunstige factor met betrekking tot de soortenrijkdom is de directe nabijheid en de 'input' vanuit het aangrenzende natuurgebied de Dongevallei.

Vroege vogels in de Biesbosch

Ben Akkermans

Vroeg uit de veren

Zelfs mijn wekker heeft het er moeilijk mee om mij al op dit vroege uur, 5.15, te moeten wekken. Even naar buiten kijken. Het ziet er uit alsof 4 mei 2013 een mooie dag gaat worden. Dus wassen, brood maken, koffie in de fles en op naar het verzamelpunt aan de Beethovenlaan/Strausslaan. Daar staan op dit vroege tijdstip al 15 mensen te wachten om mee te gaan naar de Biesbosch. Na ons verdeeld te hebben over de auto's vertrekken we naar Werkendam. Hier gaan we de Biesbosch in.

Noordwaard

Wat al direct opvalt, zijn de werkzaamheden voor de uitbreiding van de Noordwaard. Boerderijen zijn of worden afgebroken. De grote populieren die er eerst stonden zijn allen gekapt en afgevoerd. Overal liggen grote bulten klei en zand. Volgens de informatieborden moet het project in 2015 klaar zijn en zal het aansluiten op het gebied waar we nu heen gaan. Om 6.30 uur stoppen we op de parkeerplaats bij de Wassende maan. De Wassende maan is een kunstwerk van Paul de Kort gelegen in de noordelijke hoek van de Noordwaard aan de Bandijk. Het kunstwerk heeft de vorm van een labyrint. Het is in totaal ongeveer 4 voetbalvelden groot. De aangelegde heuvel fungeert als uitkijkpunt. Vanaf hier hebben we een mooi uitzicht over de Noordwaard met zijn vele steltlopers en eenden. Helaas wel erg ver weg. Maar de Rietzanger laat zich mooi en van dichtbij bewonderen. Wat een geluid komt er uit zo'n klein vogeltje!

Kakofonie van vogelgeluiden

Overal om ons heen een kakofonie van vogelgeluiden, zelfs de Roerdomp laat zich horen. Het is voor de beginnende, maar ook voor de vogelaar met wat meer ervaring een heel probleem om alles uit elkaar te houden. Ondanks alle goede raad van: dat is een Braamsluiper en dat een Sprinkhaanrietzanger, maar als je dan goed probeert te luisteren roept een Cettis zanger en Groenling er door heen. Deze worden ondersteund door Kneu, Winterkoning en Tjiftjaf. Na dit alles in ons opgenomen te hebben beginnen we met de wandeling over de dijk naar het Boomgat. Onderweg erheen zien we de Gele kwikstaart op een paal, volgens een van de deelnemers zit hij er zeldzaam mooi te wezen. We horen de Koekoek en in de verte zien we op het water Krakeenden, Kluten en Bergeenden. Bij de boerderijcamping vliegt een stelletje Boerenzwaluwen in een openstaande caravan. Zou dit een nieuwe trend kunnen worden voor de huisvesting van de Boerenzwaluw, nu er steeds meer boerderijen worden afgesloten voor deze zwaluw? Bij het Boomgatgemaal wordt er gestopt voor de picknick. Het valt niet mee om hier een plaatsje uit de, nog frisse wind, te vinden. Maar alles wordt goedge maakt door de zang van de Gekraagde roodstaart, Vink en Nachtegaal.

Over de grasdijk gaan we verder naar de brug over de Noordwaardkreek. Onderweg opgeluisterd door Cettis zanger, Nachtegaal en Tuinfluiter. Bij de parkeerplaats over de brug worden we getraakteerd op een paartje Appelvinken die zich goed laten bewonderen. Dan langs het Biesbosch Museum, waar met graafmachines aan de dijk wordt gewerkt. Dit is opgemerkt door een grote groep Oeverzwaluwen die deze kans waarnemen om hun nestholen uit te graven in de dijk. Na het museum nemen we het pad rechtsaf in de richting van de nieuwe kreek.

De uitkijk

Hier is een kunstwerk geplaatst van Urs Pfannenmüller, in de vorm van een grote fuik, genaamd de Uitkijk. Het meer dan tien meter lange bouwsel, bestaande uit ribben van betonijzer en verzinkte, stalen wapeningsnetten, verleidt de wandelaar om er naartoe te lopen, het te bekijken en erin te lopen. Vanaf hier geeft dit een mooie doorkijk naar de kreek. We vervolgen de wandeling over de dam. Normaal is deze aan beide zijden door het water omgeven maar door de extreem lage waterstand van dit moment loopt hij nu door de modderbanken. Dit biotoop is uitermate geschikt voor Bontbekplevier, Kievit en Bergeend. In de verte over het water vliegen de Visdieven en wat Wilde eenden. Op naar de koffiestop bij het café aan de Spieringsluis waar de Huismussen al zitten te wachten op de kruimels van koek en appeltaart. Onder het jubelend gezang van de Veldleeuwerik nemen we afscheid van de Noordwaard.

We blikken terug op een gezellige en zeker mooie vogelrijke, 69 soorten, dag.

Excursiegangers duiken in de fuik (foto Ben Akkermans)

Natuurmuseum Brabant activiteiten 3^e kwartaal 2013

Datum

4 juni – 15 september
va 28 juni

Activiteit

ontdektocht Globetrotten
nieuwe tentoonstelling IJstijden!

Kidsproof

Eind mei werd Natuurmuseum Brabant, net als in 2012, door de Museuminspecteurs gekozen tot beste kidsproof museum van Noord-Brabant. Hoera! Landelijk eindigden we op de vierde plaats, met een gemiddelde score van 8,9. Een rapport om mee thuis te komen. Museum inspecteurs is een initiatief van de ANWB en de Museumvereniging, waarbij kids tussen de 4-13 jaar het museum beoordelen op punten die voor hen van belang zijn: waren er leuke dingen voor kinderen? Kon je alles goed zien? Was de WC makkelijk te vinden en hadden ze iets lekkers te eten?

VVV naar Natuurmuseum

Per 1 januari 2014 verhuist VVV-Tilburg van de Nieuwlandstraat naar Natuurmuseum Brabant. Het museum 'kwam als beste uit de bus vanwege de gunstige ligging binnenstad/Spoorzone en de representatieve locatie', aldus wethouder Erik de Ridder.

En dat is goed nieuws voor het museum: gunstige versterking, nieuwe bezoekersstroom. De 7 VVV-medewerkers worden gehuisvest op de kantoren op de eerste verdieping en het entreegebied zal worden aangepast.

Bestuur Natuurmuseum

Veerle Slegers, lid van Provinciale Staten van Noord-Brabant en eigenaar/ directeur van Brazil4dummies, is pasgeleden toegetreden tot het bestuur van Natuurmuseum Brabant. Zij volgt voormalig bestuurslid dijkgraaf Lambert Verheijen op.

Opening Ijstijd! Op 27 juni

Op het moment van schrijven zijn de werkzaamheden van de nieuwe tentoonstelling nog in volle gang. Met een sterrencast! Enkele weken geleden verwelkomden we een prachtige Wolharige mammoet, die vanwege de omvang in de zaal zelf in elkaar gezet moest worden. Ook wordt er hard gewerkt aan Nico de Neanderthaler, één van de

andere hoofdrolspelers.

Ijstijd werd mede gemaakt dankzij een prachtige erfenis van Ecodrome uit Zwolle, waarbij we een aantal mooie objecten kunnen behouden voor het publiek. Bezoekers worden onderdeel van de tentoonstelling, omdat ze door een levensgroot diorama wandelen.

Onderweg maken ze kennis met mensen en dieren in de laatste ijstijd en met fossielen en vindplaatsen in Nederland.

De tentoonstelling is vanaf 28 juni geopend voor publiek.

Speurtocht Globetrotten

Begin juni startte Globetrotten, een bewerking van de Kinderboekenweektocht van vorig jaar, voor alle leeftijdsgroepen. Deze tocht blijft gedurende de zomervakantie op het programma. Daarnaast wordt er ook een tocht ontwikkeld bij de nieuwe tentoonstelling Ijstijd.

Nieuwe site online!

Eindelijk, met de nieuwe site hebben we de kans om het museum in volle glorie te presenteren. Neem eens een kijkje. We zijn benieuwd wat u ervan vindt. Het adres is hetzelfde gebleven:

🌐 www.natuurmuseumbrabant.nl

Rob Vereijken

Meeuwen op wormenjacht

Bob Cremers beschreef in de vorige Oude Ley hoe twee Zilvermeeuwen met hun voeten in het gras trappelden. Het blad lag nog maar net in de bus of Theo Heijmans stuurde al een reactie. Volgens hem waren de meeuwen op deze manier op wormenjacht.

Door het trappelen met de poten laten ze de grond trillen. De wormen reageren daar op en komen naar boven. Het zenuwachtig trappelen van de Kievit heeft hetzelfde doel. Als je op internet bij you tube 'trappelende meeuwen' intypt, dan kom je al snel bij twee filmpjes waarop het grappige en functionele meeuwengedrag heel goed te zien is.

Kijk naar Tandzaad

Tot nu toe heeft niemand Jan van de Wiel kunnen helpen met zijn tandzaadprobleem. Aan de zaden die hij bekeek stonden de tanden omhoog gericht, terwijl in de boeken staat dat die omlaag moeten wijzen. In de vorige Oude Ley is dat mooi met tekeningen uitgelegd.

Het Zwart tandzaad is een latere zomerbloeier, dus iedereen heeft genoeg tijd om de komende maanden daar eens goed naar te kijken en met informatie te komen.

Zomer en Wintereik

Een van de twee nieuwe vragen komt van Ben Akkermans. Hij ging mee met de afgelopen gewestelijke excursie in mei. Tijdens de excursie kwam bij de deelnemers de vraag op waar de namen Zomer- en Wintereik van afgeleid zijn. Je zou verwachten dat het iets met de

seizoenen te maken heeft. Maar de mensen die beide bomen kenden, konden die relatie niet leggen. Onze vereniging telt genoeg bomenkenners, dus voor de winter arriveert, wil ik dit zomerprobleem opgelost hebben.

Bladeren van de Wintereik (foto Rob Vereijken)

Gaatjes in Berkenstam

Op 4 mei wandelde Varno Morseld op het landgoed Gorp en Rovert. Op de grond lag een stam van de Ruwe berk. Van een afstand zag hij duidelijk een flink aantal zwarte vlekjes op de bast. Dichterbij gekomen, dacht hij in eerste instantie aan een ascomyceet.

Maar bij nader onderzoek bleken het gaatjes te zijn van 2 tot 3 millimeter doorsnede. Met een tandenstoker bepaalde hij dat die gaatjes niet dieper waren dan 2 mm.

De vraag van Varno is natuurlijk: Wie of wat heeft deze gaatjes veroorzaakt? Kan het een boktor zijn of een ander insect?

Ruwe berk met gaatjes (foto Varno Morsveld)

Nieuwe reacties

Graag weer nieuwe reacties en vragen. Heeft u informatie over de Tandzaad, de naam van de eiken of de berkenstam-gaatjes, of doet u zelf een onbekende waarneming, stuur gerust uw ideeën in. In de volgende Oude Ley wordt daar dan aandacht aan besteed.

Reacties tot 18 augustus 2013 kunnen in de volgende aflevering verwerkt worden.

Berichten naar: Redactie Oude Ley,
t.a.v. Witte gij ut?/Rob Vereijken,
Pironstraat 7, 5041 GJ Tilburg.

☎ 013-5438841 of

✉ rob.vereyken@planet.nl.

Wandelprogramma IVN-afdeling Tilburg

Uitnodiging

IVN afdeling Tilburg nodigt alle KNNV-leden uit om een keer mee te doen met één van haar activiteiten. Hieronder staat het wandelprogramma voor het derde kwartaal van 2013. Dit zijn openbare wandelingen. Indien een wandeling wegens omstandigheden niet door kan gaan dan wordt dat tijdig aangegeven in de digitale nieuwsbrief van de IVN afdeling Tilburg. Hoe u zich kunt aanmelden voor de digitale nieuwsbrief vindt u op onze site www.ivntilburg.nl. Voor meer info: [✉ natuurgidsen@ivntilburg.nl](mailto:natuurgidsen@ivntilburg.nl)

Dinsdag 9 juli

Avondwandeling in de Turkaa bij Diessen

Start: 19.30 uur. Vertrekpunt: Parkeerplaats Turkaaweg, 5087 KZ Diessen

Dinsdag 23 juli

Avondwandeling in Moerenburg, Tilburg

Start: 19.30 uur. Vertrekpunt: Parkeerterrein Buitenom, Broekstraat 4, 5018 TD Tilburg/Moerenburg

Dinsdag 6 augustus

Avondwandeling Quirijnstokpark, Tilburg

Start: 19.30 uur. Vertrekpunt: Flat aan de Sweelincklaan 242, 5012 BB Tilburg

Donderdag 15 augustus Avondwandeling Cobbenhagenpark/ Biodiversiteitstuin Theresia Lyceum en Corpac tuin

Start: 19.30 uur. Vertrekpunt: Hoek Cobbenhagenlaan/Therseria Lyceum: Prof. Cobbenhagenlaan 5, 5037 DA Tilburg

Zondag 25 augustus

Ommetje Riel, richting Riels Laag.

Start: 10.00 uur. Vertrekpunt: Oude Tilburgsebaan 47-49, 5133 BD Riel

Zondag 29 september Reeshofbosdag

Tijd: 10.00 – 17.00 uur. Startpunt: Dalemstraat/Reeshofdijk, 5043 EB Tilburg
Het Reeshofbos is op deze dag voor een deel gevuld met kraampjes op het gebied van natuur en milieu. Het IVN is ook present op deze gezellige markt. Vanuit onze kraam verzorgt het IVN wandelingen op die dag. Het programma voor deze dag ligt nog niet vast. Houd de publicaties in de media en onze website in de gaten.

Zondag 29 september Noorderbos, Tilburg

Start: 10.00 uur. Vertrekpunt: Parkeerplaats voorbij Stokhasseltlaan 10A, 5049 TB Tilburg. Het parkeerterrein is aan de rechterkant van de weg.

Coördinatoren van de werkgroepen:

Dongevallei:	Guido Stooker 06 – 12215643 gstooker@live.nl
Foto:	Loes van Gorp 013-5423672 wgr.natuurfototilburg@gmail.com Jacques Smout 0162-321174
Insecten:	Theo Peeters 013 – 4560116 ptheo@xs4all.nl
Kaaistoep:	Paul van Wielink 013 – 5331570 p.van.wielink@kpnplanet.nl
Korstmossen:	Bart Horvers 013 – 4564033 ncmhorvers@gmail.com
Mossen:	Rob Vereijken 013 – 5438841 rob.vereyijken@planet.nl
Paddenstoelen:	Ger Bogaers 013 – 4635051 ger.bogaers@hetnet.nl
Plaggen:	Berry Staps 013 – 5347070 stapspoppel@hetnet.nl
Planten:	Jeffrey Raymakers 013 – 5437712 jeffrey.raymakers@gmail.com
Stadsnatuur:	Theo Peeters 013 – 4560116 ptheo@xs4all.nl
Vogels:	Johan van Laerhoven 013 – 4638937 thesnowfox@zonnet.nl

Website van de afdeling

www.knnv.nl/tilburg

Contributie:

Gewone leden	: € 27,50
Huisgenootleden	: € 12,50
Buurleden (leden die al lid zijn van een andere afdeling)	: € 12,50

Rekeningnummer van de afdeling:

390 25 33 91 t.n.v. penningmeester KNNV-afd. Tilburg te Moergestel.

IBAN: NL03 TRIO 0390 253391

Foto omslag:	Bart Horvers
Vormgeving omslag:	Joost Horvers

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

DRUKWERK

Secretariaat KNNV-afd. Tilburg
Veldhovenring 27
5041 BA Tilburg